

Länsstyrelsen i Skåne län
Miljöavdelningen
Mats Andersson

Lägesrapport 2012 Förberedelser för sanering

Foto: Anneli Palm

Zara Isaksson
Projektledare för sanering av Klippans Läderfabrik

Inledning

Rivning och sanering av f.d. Klippans Läderfabrik finansieras genom bidrag från länsstyrelsen i Skåne län. Denna lägesrapport inges till länsstyrelsen inför revideringen av det regionala programmet för efterbehandling.

Klippans kommun har ansökt och beviljats följande bidrag:

- Rivning av byggnader (etapp 1), 30 Mkr, Lst dnr 577-29118-07.
- Förberedelser för sanering, 9 Mkr, Lst dnr 577-59938-07
- Sanering av villaträdgårdar (etapp 2), 8,2 Mkr + 2,2 Mkr, Lst dnr 577-83760-09

Denna lägesrapport avser projekt Förberedelser för sanering och gäller för perioden oktober 2011-oktober 2012.

Beskrivning av vidtagna aktiviteter och uppnådda resultat

Sedan lägesrapporten för 2011 skickades in har följande aktiviteter vidtagits:

1. Provtagning av delområden i anslutning till f.d. Läderfabriken
2. Uppdaterad åtgärdsutredning
3. Riskvärdering
4. Dialog med Länsstyrelse och Naturvårdsverk
5. Detaljerade kostnadsberäkningar av förordat alternativ
6. Initiering av beslutsprocess angående bidragsansökan i Klippans kommun

1. Provtagning av delområden i anslutning till f.d. Läderfabriken

Structor Miljö, som är upphandlad utredningskonsult i projektet tog inför provtagningen fram en provtagningsplan. Syftet med provtagningen var att undersöka om ny information om föroreningsituationen på området kunde uppnås sedan undersökningarna som gjordes i samband med huvudstudien. Vissa "vita fläckar", områden som ännu inte kunnat provtas identifierades, däribland större delen av det f.d. fabriksområdet. Vidare antyde resultat från SWECOs undersökningar i villaträdgårdarna att föroreningar skulle kunna finnas i Cösters dal, väster om villaträdgårdarna. Övrig provtagning syftade huvudsakligen på att avgränsa föroreningsutbredningen i vissa områden. Provtagningsplanen stämde av mot tillsynsmyndigheten (Länsstyrelsen) och konsult som handlats upp för att utföra undersökningarna (Tyréns).

Undersökningarna utfördes i två "rundor": i oktober-november 2011 samt mars 2012.

Undersökningarna omfattade jord, grundvatten, sediment, träd och gräs. Vedertagen teknik och metoder för provtagning har använts.

Resultaten från provtagningarna har bearbetats av Structor och lyfts in i åtgärdsutredningen. Resultaten bekräftar den bild av föroreningsituationen på området som funnits sedan tidigare. Cösters dal visade sig mycket riktigt vara förorenad och tas med det med i åtgärdsutredningen. Situationen på det f.d.

Postadress	Besöksadress	Telefon Växel	Telefax	Hemsida	Bankgiro
264 80 Klippan	Trädgårdsgatan 12	0435-280 00		www.klippan.se	991-2122
		Direkttelefon	E-post		PlusGiro 829 79-6

fabriksområdet visade sig vara något värre än vad som förväntats, främst genom en större mäktighet på förorenade fyllnadsmassor över stora delar av området och en mer omfattande spridning i grundvattenzonen i anslutning till gamla processledningar m.m..

Arbetet med att planera och utföra provtagningarna har löpt på mycket bra. Bägge de engagerade konsultföretagen har visat stor kompetens inom sitt område och dessutom kunnat samverka mycket bra.

2. Uppdaterad åtgärdsutredning

Utifrån resultatet från huvudstudien och de kompletterande provtagningarna har Structor uppdaterat åtgärdsutredningen. Alternativ från 0/1-6 i prisklassen 0-200 Mkr har utretts. Alternativ 0-2 sållades i ett inledande skede bort då de varken uppfyller projektets åtgärds mål eller de krav Naturvårdsverket ställer på ett bidragsprojekt. Alternativen 5-6 sållades bort då miljönyttan kontra kostnaderna bedömdes som orimliga. Alternativ 3-4, där tre underalternativ till 4 finns, valdes ut att tas med i den fördjupade åtgärdsutredningen och riskvärderingen.

Åtgärdsutredningen har genomförts i nära samråd mellan Structor och projektgrupp/projektledning vilket har varit positivt. På så sätt har man kommit fram med ett väl förankrat urval av åtgärdsalternativ. En del av samrådet har skett genom fysiska möten där man i förväg bestämt vad som skulle levereras av Structor. Detta har troligen bidragit till att leveranserna i åtgärdsutredningen har kommit enligt plan.

3. Riskvärdering

Riskvärderingsprocessen har genomförts på ett sätt där Structor har tagit fram underlag till projektgruppen. Mötena lades upp så att halva dagen var ett rent arbetsmöte där projektledning, utredningskonsult och tillsynsmyndighet deltog och bearbetade underlaget varefter andra halvan av dagen sammanträdde hela projektgruppen för att sedan besluta sig för olika inriktning. I underlaget har det föreslagna området för sanering delats in i delområden för att göra upplägget mera överskådligt.

I det första skedet för riskvärderingen diskuterades 11 olika aspekter för de fyra åtgärdsalternativen. Aspekterna sträckte sig från måluppfyllelse till tidsåtgång och kostnader i enlighet med kvalitetsmanualen.

I andra skedet av riskvärderingen diskuterades de olika delområdena var för sig. Detta på förslag från tillsynsmyndigheten som önskade se vilken nytta en höjd ambitionsnivå gjorde område för område. På detta sätt kunde man resonera om man fick en rimlig nytta för den marginalkostnad som den högre ambitionsnivån innebar. Detta gjorde att projektgruppen landade i ett förordat alternativ som inte går att återfinna i åtgärdsutredningen då man "plockat" från olika alternativ på olika områden. I skogsområdet och Cösters dal förordar kommunen ett alternativ som i mångt och mycket liknar saneringsgången i villaträdgårdarna.

Riskvärderingsprocessen bedöms som mycket god. Projektgruppen har varit lyhörda och aktiva och samarbetet med Structor har fungerat mycket bra. Att låta riskvärderingen ta lite tid har visat sig positivt då även tillsynsmyndighet och finansär kunnat delta åtminstone i delar av processen.

Riskvärderingsprocessen bedöms som transparent och kommunen har agerat professionellt i fråga om att se helhet och miljönytta kontra kostnader.

Postadress 264 80 Klippan	Besöksadress Trädgårdsgatan 12	Telefon Växel 0435-280 00 Direkttelefon	Telefax E-post	Hemsida www.klippan.se	Bankgiro 991-2122 PlusGiro 829 79-6
-------------------------------------	--	---	-------------------------------------	--	--

4. Dialog med Länsstyrelsen och Naturvårdsverket

Länsstyrelsen ges möjlighet att aktivt delta i projektet genom att medverka i projektgruppens möten. Som finansiär sitter Länsstyrelsen med på i princip varje möte. Tillsynssidan kallas in vid behov och har getts möjlighet att delta i hela riskvärderingsprocessen.

Som en del i kommunens strategi för upprättandet av den kommande bidragsansökan har dialog med Naturvårdsverket förts. Ett telefonmöte hölls i juni där Naturvårdsverkets representant konstaterade att man hade tagit fram ett väl underbyggt material i projektet och hade hamnat rätt i urvalet av åtgärdsalternativ inför riskvärderingen. Ett fysiskt möte hölls på plats i Klippan i augusti där man återigen bekräftade att kommunen var på rätt spår i fråga om åtgärdsalternativ och upplägg av riskvärderingen. Vidare kunde en del konkreta frågeställningar från riskvärderingen lösas under detta möte.

Kommunen anser att det varit av stort värde att kontinuerligt få föra dialog med finansiär och tillsynsmyndighet. Speciellt när det handlar om inriktningsbeslut har det ansetts mycket värdefullt att kunna fånga upp Naturvårdsverkets synpunkter redan i detta skede.

5. Detaljerade kostnadsberäkningar av förordat alternativ

Efter att riskvärderingen genomförts och projektgruppen förordat ett åtgärdsalternativ har Structor ännu en gång förfinat kostnadsberäkningarna. Naturcentrum, som engagerats i projektet främst i fråga om återställning och förädling av marken efter sanering har varit behjälpliga framförallt i kostnadsberäkningar som rör etablering och insådd. Projektledningen har beräknat alla kostnader som inte är entreprenadkostnader.

Beräkning av kostnader på den här nivån anses ganska svår och komplex. Dels är entreprenadkostnaderna så pass stora att en felbedömning slår hårt och dels blir det svårt att väva in kostnader från återställning och förädling då dessa ligger i en helt annan storleksordning. Vidare kan det i dagsläget, innan ansökan är beviljad, vara svårt att bedöma kostnader och tidsåtgång för projektering.

Överlag har dock samarbetet mellan konsulter och kommunen fungerat bra. Totalsumman för bidragsansökan är väl underbyggd och ligger i storleksordningen på vad som förväntades i bidragsbeslutet redan 2007. Att projektet blivit något dyrare beror på att områden tillkommit (Cösters dal samt större omfattning på fabriksområdet) men också på att projektet måste löpa etappvis. Det kostar en hel del att göra halvhalter inför varje nytt bidragsbeslut då nya konsultupphandlingar och utredningar ofta behövs kopplat till den nya ansökan. Detta kan vara värt att ha i åtanke då Naturvårdsverket beslutar om bidrag för bara vissa skeden i ansökan.

6. Initiering av beslutsprocess angående bidragsansökan i Klippans kommun

Beslut avseende förordat åtgärdsalternativ fattades i projektgruppen den 3 oktober 2012. Därefter har möte hållits i styrgruppen. Styrgruppen har ingen egen beslutspotens men valde ändå att meddela att man avser följa samma inriktning som projektgruppen. Kommunstyrelsens arbetsutskott tog vid möte den 24 oktober beslut på det förordade åtgärdsalternativet samt att en bidragsansökan avseende dettas ska lämnas in. Val av förordat åtgärdsalternativ går nu vidare genom den politiska organisationen via kommunstyrelsen till kommunfullmäktige under hösten/vintern.

Postadress	Besöksadress	Telefon Växel	Telefax	Hemsida	Bankgiro
264 80 Klippan	Trädgårdsgatan 12	0435-280 00		www.klippan.se	991-2122
		Direkttelefon	E-post		PlusGiro
					829 79-6

Det beslut som fattades i projektgruppen bedöms som väl underbyggt. Samtliga medlemmar kände sig bekväma med det förordade alternativet. Likaså bedömde styrgruppen och kommunstyrelsens arbetsutskott det förordade alternativet som relevant.

Planerade aktiviteter

1. Fortsatt beslutsprocess Klippans kommun
2. Upprätta slutrapport åtgärdsutredning samt strategi för fortsatta förberedelser (Structor)
3. Upprätta riskvärderingsrapport (Klippans kommun och Conviro)
4. Upprätta bidragsansökan (Klippans kommun och Conviro)
5. Ev. påbörja detaljprojektering

Tidplan

Beslut i fullmäktige avseende förordat åtgärdsalternativ kommer att fattas den 27 november 2012. Kort tid därefter ska en första ansökan i konceptform kunna skickas till Länsstyrelsen och Naturvårdsverket.

Tidplanen är därefter helt beroende av handläggningstiderna på respektive myndighet. Förhoppningsvis kan kommunen få till sig synpunkter på ansökan i konceptform kring årsskiftet så att en formell ansökan kan skickas in i början på 2013.

Utifrån de besked som Naturvårdsverket och Länsstyrelsen kan ge skulle vissa förberedelser inför stora saneringen kunna genomföras innan dess att nytt bidragsbeslut är fattat. Dessa förberedelser får i så fall belasta det nu pågående förberedelseprojektet, vilket kommer att avslutas i samband med att det nya bidraget beviljas.

Resursåtgång och ekonomi

Projektet har rekvirerat medel ur Länsstyrelsens ram för utredningar enligt tabell 1 nedan.

Tabell 1. Rekvirerade medel

År	Rekvirerade medel (kr)
2008	695 440
2009	1 210 051
2010	1 319 649
2011	1 257 803
2012 (kv 1+2)	1 212 551
Totalt	5 695 494
Bidrag	9 000 000
Återstående medel	3 304 506

Projektet bedöms hålla sig inom budget under förutsättning att bidrag för den kommande etappen beviljas i rimlig tid. Det finns utrymme att lyfta över en del förberedelser inför den stora saneringen till det nu pågående förberedelseprojektet, men detta måste i så fall samrådats med finansiären.

Positiva och negativa erfarenheter

En djupare analys av erfarenheter från projektet kommer att göras när hela projektet "Förberedelser för efterbehandling" har avslutats. Några preliminära iakttagelser kan dock göras.

Positivt:

- De upphandlade konsulterna för utredningar och undersökningar har fortsatt visat hög kompetens inom sina områden
- Samverkan mellan de olika konsulterna och projektledningen har fungerat mycket bra
- Undersökningarna på området har bidragit med ny kunskap men också bekräftat den bild som fanns
- Medias bevakning av projektet är fortsatt god
- Dialogen med Naturvårdsverket och Länsstyrelsen vid åtgärdsutredning/riskvärdering har fungerat mycket bra och varit till god hjälp i fortsatt arbete.
- Riskvärderingsprocessen har genomförts på ett mycket pedagogiskt och systematiskt sätt. Generellt känns processen och de val som gjorts väl förankrade hos alla inblandade.

Negativt:

- Processen uppfattas som långdragen av allmänheten även om man inom projektet inte anser att den bör forceras

Zara Isaksson, Klippans kommun
Projektledare och beställarombud

Tomas Henrysson, Conviro AB
Extern projektledare/kompetensstöd